

17341

THESES
THEOLOGICAE
QVAS
IN PETITIONE DOCTORATVS

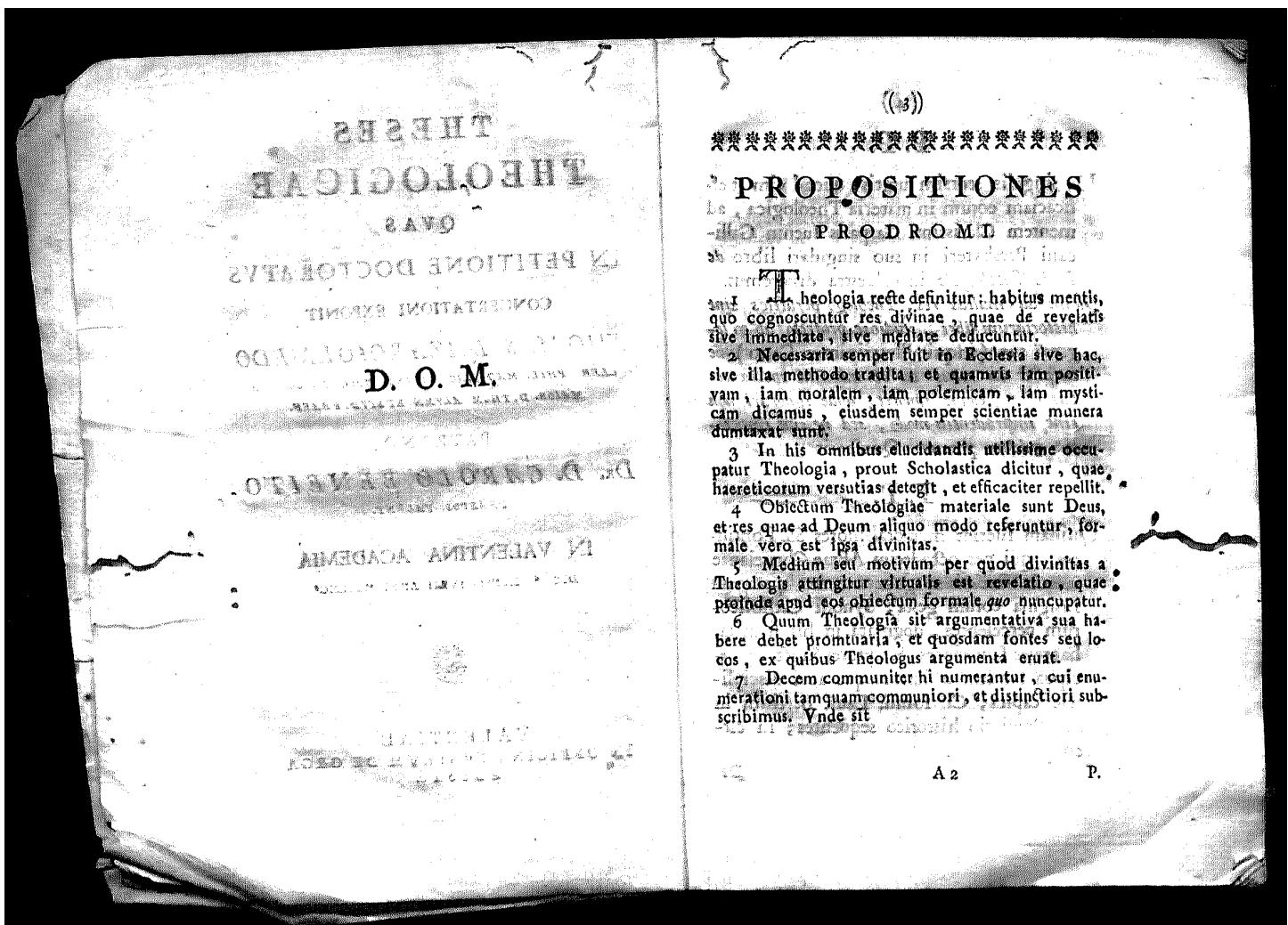
CONCERTATIONI EXPOSITI

THOMAS LAZARO OLMEDO
CLER. PHIL. MAG. SAC. SCIENT. RACC. IN COLLEG.
MAIOR. D. THOM. ALVNM. ET STVD. PRAEF.

PATRONO
DR. D. CAROLO BENEITO.
PRAXPOS. VALENT.

IN VALENTINA ACADEMIA
PER 5 MENSIS IVMIS ANNI MDCCXCI

VALENTIAE
IN OFFICINA FRATRVM DE ORGA
MDCCXC.

(4)

P. P.

De singulis seorsim sumitis, quoad vim et efficaciam eorum in materia Theologica, ad mentem Clavissimi Gasparis Iuenin Galliani Presbyteri in suo singulati libro de *Loci Theologici* in palaestra disseremus.

Quum ad multas res, Theologi perutiles sint historiarum libri, studiose profecto ab eo legendi sunt (inquit Illustrissimus Cano), ne turpiter in rebus ad se maxime spectantibus erret, eaque ignorat, quae ignorari non sine imprudentia modo, sed ne sine imperitia quidem possunt. Quare sit

P. P.

Quinam fuerint memorabiliores SS. Pontifices, qui per octodecim AEras Christianae saecula Ecclesiam gubernarunt, quenaam insignia eorum gesta, Synodi Catholiconrum percellentes, dogmata in his summa, haereses famosiores, Scriptores Sancti, principia tandem uniuscuiusque aevi disciplinae capita, Cl. Ioann. Laur. Bertium in suo Breviario historico sequentes, in circuito producemus.

D.

(3)

De existentia, essentia et attributis Dei.

8. *Deus sicut M. Aug. in Psalm. LXXIV.*) ubique secretus, ubique publicus est, quem nulli licet uti est cognoscere, et quem nemo permittitur ignorare."

9. De existentia igitur Dei, ut auctoris naturalis, non potest dari in homine rationis compote ignorantia invincibilis.

10. Haec tamen propositio *Deus sic*, est per se nota quoad se, minime quoad nos.

11. Deum existere demonstrabile est a nobis, non quidem a priori et per causas; sed a posteriori et per effectus.

12. Et Dei existentiam contra Atheos, et ipsius unitatem contra Polytheistas efficaciter demonstrat Angel. Doctor, rationibus interroganti exhibendis.

13. Deus sic veluti explicari potest: Ens summe et actualissime intelligens.

14. Intelligere ergo actuale sub ratione ultimae actualitatis per se subsistentis constituit metaphysice divinam naturam.

15. Attributum Dei proprio sumum est: Personatio absoluta simpliciter simplex necessario et formaliter in Deo existens, et ad essentiam constitutam modo nostro concipiendi consequens.

16. Attributa divina, et relationes, tum a se invicem, tum ab essentia distinguuntur ratione virtutali inclusiva, quam Scholastici vocant rationis ratiocinatae.

17. Deus non est corpus, sed purus ac simplex spiritus, totius compositionis expers.

A.

(6)

- 18 Abent igitur in malam crucem versipellis Eunomius, impique Autopomorphitae.
19 Probabile est, Tertullianum non sensisse Deum esse corporeum, aut saltem hunc errorem revocasse.
20 Summe et infinite perfectus est Deus, ab omniumque omnium continet perfections.
21 Deus secundum essentiam est infinitus, et immensitate ubique praesens.
22 Tandem solus Deus est intrinsece immutabilis, atque aeternus per essentiam.
23 Hic si de fanaticarum mentium vanis figmentis hyslodoo more confitis garris placet, explodenda veniunt Valentiniiana A Bonum fabula, et materia aeterna, vel chaos Poëtarum; sed apage nugas.

De Dei visione.

- 24 Quamlibet naturam intellectualem in se ipsa naturaliter esse beatam sparserunt XIV. Ecclesiae saeculo Beguardi et Beguinæ. Ab illis et Eunomii errores ex parte suscitantes.
25 Nos vero e contra, catholicum dogma in Concilii Viennensi et Florentino firmatum propugnamus.
26 Igitur nullus intellectus creatus potest per soias naturae vires videre Deum intuitivè, sequitur est in se.
27 Lumine tamen gloriae adiutus potest intuitivam Dei visionem elicere, quia propter ea ipsum comprehendat.
28 Carnis oculis Deum cerner est impossibile; unde oculi corporis etiam glorificati Deum non videbunt, sicut visibile per se, sed sicut visibile per

(7)

- occidens; sicut in loquitione percipitus vita loquentis.
29 Ita perpetuo loquuntur Mag. Aug. et Ang. Thom.: perperam ergo traducitur ille a Petavio, tamquam auctoritate dubius in re tam manifesta et obvia.
30 Homo purus de legem ordinaria nequit in hac mortali vita videre Deum, ut est in se.
31 At viator in hac carne existens, sed sensibus carnis non utens, potest per extraordinariam Dei potentiam elevari ad intuitivam Dei visionem.
32 Id Moyæ et D. Pauli concessum fuisse, probabile iudicamus cum autesignatis nostris Aug. et Thom.

33 Licet intellectus creatus ad videndum Deum indigeat lumine gloriae, hoc tamen per donum aliud posse suppleri non videtur repugnare.

34 Aequaliter in omnibus Sanctis esse gloriam, nec alios alii plus remunerari, erronee asseruit Iohannes, quem dabant S. Hieronymus.

35 Eadem camerinam moverunt postea Lutherani, licet alto nixi fundamento, damnati propter ea ab Ecclesia.

36 Videntium igitur divinam essentiam unus altero perfectius videt, cuius inegalitatis causa est lumen gloriae in sententia D. Thom., quam utraque ulna amplector,

De Dei voluntate.

- 37 Est in Deo propria et vera voluntas, id que ex eo quod Deus sit intelligens, a D. Thoma probatur.

Deus

(8)

38 Deus vult se tet alia aise. Sem quidem, ut finem et necessario utraque necessitate; alia a se vero, ut ad finem et libere.

39 Verum quum voluntas comparative dicatur ad bonum, solaque Dei substantia sit bonum pot se subsistens et diligendum, unice divina bonitas est objectum *motivum* ac *terminativum* divinae voluntatis.

40 Ex diverso etiam respectu varia et multiplex emersit in Scholis divinae voluntatis partitio; quam lubens roganti apetiam.

41 Celebrior divinae voluntatis divisio est in antecedentem et consequentem: haec semper impletur, non illa, saltem quod principale volitum.

42 Deus etiam post Adae lapsum vult voluntate antecedente, non rotosa, sed activa omnes homines salvos fieri.

43 Hac ipsamet voluntate generali et affectu salutis omnium hominum, Filius Dei mortem subiit, et pro omnibus otavit.

44 Denum ex hac generali voluntate flunt auxilia sufficientia, quae nulli morales viventi ut obsecrato, vel indurato denegantur absolute.

De aliissimo Trinitatis Mysterio.

Vnum Deum in Trinitate, et Trinitatem in Unitate, tamquam primum et fundamentale fidei nostrae Mysterium veneramur cum Ecclesia Catholica.

46 Atque hac una propositione Arianos, Sabellianos, Macedonianos, Socinianos cum obscurioris nominis Heterodoxorum fere infinita ceter-

vii

(9)

va simul proscriptiimus et anathematizavimus.

47 Tum male sanos eos, qui Catholicae Ecclesiae exprobant usum huius vocis *homousion*, divinitatem Verbi misifice exponentis, et a Nicænis PP. Symbolo opportune additae.

48 Inter fidel formulas a fautoribus Antii vulgaris post damnatam eorum haeresim, celebriores fure Sirmenses, quarum primæ dumtaxat, que contra Photinum edita fuerat, nomen adiecit Rom. Pontif. Liberius.

49 Nendum Verbum divinum est substantialiter Deus, Pater coeterum et consubstantiale, sed etiam Spiritus Sanctus, qui eadem consubstantialitate et coeteritate gaudet respectu utrisque Personæ divinae.

50 Profiteri etiam opus est in divinis duas esse processiones, quarum una generationis gloria honoratur; altera vero spirationis honore insignitur.

51 Harum radicale principium est divina essentia, ut modificata relationibus Paternitatis, et Spirationis activæ: proximum vero intellectus et voluntas cum iisdem connotationibus.

52 Quare autem processio Verbi sit generatio, et non processio Spiritus Sancti, audies ex Ang. Mag.

53 Sunt in Deo quattuor relationes originis, nempe Paternitas, Filiatio, Spiratio activa, et Spiratio passiva seu Processio.

54 Sunt quoque in divinis notiones quinque, nec plures nec pauciores; Innascibilitas, Paternitas, Filiatio, et cetera.

55 Principiū nomen, si essentialiter sumatur, commune est tribus divinis Personis; si vero notionaliter accipiatur, specialiter convenit Patri.

B

In-

56 Inter varia nomina, quibus insignitur secunda Trinitatis Persona, tria sunt praecipua, scilicet PIII, Verbi et Imaginis.

57 Quamvis haec tria sine omnino unum et idem absque virtuali distinctione differunt tamen penes modum significandi, et ordinem ad diversa connotata extrinseca.

58 Verbum propriè dictum in divinis est nomen personale, et nullo modo essentiale.

59 Nomen Verbi, et Imaginis personaliter dictae convenit proprio Filio.

60 Spiritus Sanctus non ex solo Patre procedit, ut Graeci Schismatici autem; nec ex solo Filio, ut Macedonius et Bonomius contendunt: sed ex utroque, tamquam ab uno principio et una inspiratione uniuerso communis.

61 Immerito igitur Graeci schismatis sui causam praetexere volutum Symbolum per additionem particulae Filioque.

62 Confitemur in divinis Personis mutuam circummissionem seu coexistentiam unius Personæ in altera.

63 Demum admittenda est in divinis missio Divinarum Personarum tam visibilis, quam invisibilis: de utraque in palestra disseremus.

De Angelis.

64 Deus O. M. qui est omnium rerum causa efficiens et exemplaris, simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spiritualem et corpoream, Angelicam videlicet et mundanam.

Hacc

65 Haec inter divinae potentiae opera eminent Angeli, creaturae nempe spirituales et incorporeae, intelligendi et volendi viribus praeditae, per se completae et subsistentes.

66 Angelorum existentiam ut probemus contra vetores Philosophos, experientia et ratione ute- mur; contra Sadduceos, etiam Scripturam adhibebimus.

67 Circa Angelorum vero incorporeitatem moderatius et rectius iudicant, qui post Lateranense decretum absque temeritate affirmari haud posse putant, Angelos esse corporeos.

68 Singuli Angeli, cuiuscumque ordinis fuerint, specie inter se differunt, adeo ut sit impossibile esse duos Angelos unius speciei, in sententia Div. Thom., quam pro aris et focis vindicabimus.

69 Angelis fuerunt creati in beatitudine natura- li, non vero in supernaturali.

70 Certum videtur omnes Angelos habuisse gratiam sanctificatam, saltem antequam pervenirent ad terminum beatitudinis, vel damnationis.

71 Probabilis est, Angelos omnes gratiam sanctificatam accepisse in ipsa sua creatione, una cum natura.

72 Via malorum Angelorum completa fuit tri- bus instantibus, bonorum vero duobus tantum, uno quo meruerunt, altero quo glorificati sunt.

73 Angelii in primo sue creationis instanti nec peccarunt, nec potuerunt absolute peccare.

74 Tandem ineffabili Dei providentia deputan- tur Angelii in nostram custodiam, in quorum sa- lutem ideo constanter excubant, ut nec nos dimit- tant, quum peccamus.

(12)

De peccato Originali.

75 Secundum Fidem Catholiceam tenendum est contra Pelagium Julianum Coelestium, ceteros que eiusdem furoris haereticos, peccatum originis in posteros Adae traduci.

76 Huiusmodi peccatum est vere et proprie tale, ut Scriptura, Concilia, Patres, nostraque experientia invictissime demonstrant.

77 Solum habituale Adae peccatum formaliter et intrinsece derivatur in omnes per seminalem propagationem, una excepta Beata Virgine Maria ab originea labe semper servata.

78 Peccatum originale est nobis voluntarium moraliter et voluntate capitum, non phisice et voluntate personae.

79 Causa traductionis peccati originalis luxuria Praecept. fuit primum Adae peccatum, non quia tale, sed quia primum.

80 Alia autem peccata primi parentis vel proximorum parentum nullatenus in posteros traducuntur, ut inter alia evincit propositionis 52. inter Baianas proscriptio.

81 Eva nullatenus constituta fuit caput morale posteriorum, idcirco quavis peccasset, Adamo non peccante, posteri nulum contraxisserent peccatum originale.

82 Innixus sententia Ang. Praecept. teneo contra Lutheranos et Calvinistas, concupiscentiam non esse formale peccati originalis, sed materiale tantummodo.

83 Essentia vero seu formale constitutivum hu-
ius

(13)

Ius peccati consistit in privatione iustitiae originis quoad primarium eius effectum, ut voluntaria nobis voluntate capitum.

84 Fabulosum est Prae-Adamitarum systema, verbo Dei contradicendum, et nullo probabili fundamento nixum.

85 Per peccatum originale et bonum iustitiae originalis amisum factum, et natura humana vulnerata quatuor gravissimis vulneribus.

86 Sunt etiam effectus peccati originalis mors, morbi, ceteraque defectus corporales, quibus homodum viam suam peragit, cruciatur.

87 Tandem quantum ad poenam peccato originalis debitam, dicendum est cum illa (quam Sanct. Thom. communem vocat) sententia, parvulos poena sensus nullatenus affici, sed solummodo poena damni.

De Legibus.

88 Lex essentialiter est actus rationis, presupponens actum voluntatis, et definitur a Div. Thom. Ordinatio rationis certa.

89 De ratione Legis est, quod feratur pro communitate, et propter bonum commune tamquam propter finem, qua vel unica ratione Princeps a Tyranno distinguitur.

90 Ut Lex actu obliget, requiritur tamquam condito aliqualis eius promulgatio, nihilominus non est de eius essentia.

91 Potestas legislativa competit communitati, vel illi qui curam communitatis gerit.

92 Nec a probitate vitae pendet, sed ea possit.

o.

(14)

omnis Princeps tam secularis , quam Ecclesiasticus , sive bonus sit , sive malus.

93 Merito igitur Concilium Constantiense dampnavit propositionem 15. Wigotti , et 12. Ioannis Hus.

94 Lex suos habet effectus , et actus , quos lubens recensabo , sicut et ipsius divisiones praecipuas.

95 In particulari autem Lex omnium prima , a qua derivantur ceterae , est Lex Dei aeterna , seu ratio divinae sapientiae ab aeterno existens in Deo , et ordinans omnia in bonum commune.

96 Datur quoque in nobis Lex naturalis , ipsum nempe naturale lumen impressum et participatum a ratione seu lege aeterna.

97 Praeter has Leges necessaria est , attenta hominum pervicacia , Lex humana , quae definitur : Ordinatio rationis cet.

98 Nulla Lex humana sive Civilis , sive Ecclesiastica mutuatur snam vim a consensu populi , nec ab eius acceptatione pendet.

99 Omnis Lex humana , quae proprie talis est , tam Civilis , quam Ecclesiastica , obligat in foro conscientiae.

100 Itaque qui huic potestati resistit , Dei ordinatio resistit ; sibique damnationem acquirit.

101 Ut Lex humana obliget sub mortali , duo simul requiruntur , scilicet materia gravis , et in legislatore intentio obligandi sub mortali.

102 Tandem Lex humana non obligat semper cum periculo vitae , sed solum quando eius observatio est maioris momenti quam vita alicuius particularis.

De

(15)

De quinque naturae humanae statibus.

103 Status est conditio homini conveniens , cum quadam firmitate et immobilitate in ordine ad suum ultimum finem.

104 Quinque communiter distinguuntur ; scilicet status naturae purae , naturae integræ , iustitiae originalis , naturae lapsæ , et reparatae.

105 Status naturae puræ importat præcise natum cum suis principiis intrinseca constituentibus , et his quae ex illis sequuntur , seu ei debentur.

106 Finis ultimus seu beatitudo obiectiva hominis in hoc statu foret Deus , ut auctor naturalis , prout modo nostro concipiendi distinguitur a seipso , ut est auctor supernaturalis.

107 Ad obtainendum hunc finem , darentur in eo statu auxilia ordinis naturalis sufficientia omnibus , efficacia quibusdam.

108 Quamvis tempore S. Thom. quidam Theologici tenebant hunc statum extitisse in Adamo , antequam gratia sanctificante donaretur , modo tamen convenient omnes , nunquam extitisse , sed prius hominem , sicut et Angelos fuisse creatos cum gratia sanctificante , et elevatos ad ordinem supernaturalem.

109 Status naturae integræ consistit in perfecta subiectione corporis ad animam , et appetitus sensitivi ad rationem , proindeque importat immunitatem ab ignorantia , concupiscentia , morte , et passionibus naturali alterantibus.

110 In hac naturæ integratæ fuit creatus Adam ,

(16)

dam, cuius integritatis donum a gratia sanctificante in eo oriebatur.

111 Vnde licet potuerit Deus hominem creare in statu naturae integrae abque iustitia seu gratia originali, tamen isti duo status in Adamo fuerunt adunati; idecirco a Patribus et Theologis sape confunduntur.

112 Sanctus Thom. opusc. 2. eleganter (ut de more habet) describit felicissimum illum statum, qui per antonomasiam vocatur innocentiae, cumque constituit in perfecta subiectione rationis ad Deum, appetitus sensitivi ad rationem, et corporis ad animam.

113 Adam in hoc felici statu conditus habuit omnes virtutes infusas tam theologicas, quam morales, et dona Spiritus Sancti, tamquam proprietates seu appendices gratiae sanctificantis.

114 Haec gratia sanctificans status innocentiae fuit eiusdem rationis et speciei quoad substantiam, licet non quoad modum, cum gratia sanctificante praesentis status.

115 Hinc gratia status innocentiae procedebat a Deo ut Creatore naturam instituente, et dicebatur iustitia originalis; gratia vero huius status procedit a Deo ut Redemptore, non naturam instituente, sed personas sanante, et dicitur gratia Christi Reparatoris.

116 Status naturae lapsae dicit naturam per peccatum Adae, nedium spoliatam gratia sanctificante, virtutibus si annexis, et dono integritatis, sed etiam in naturalibus vulneratam.

117 Miseri huius status typum habemus in parabola hominis, qui descendens ab Hierusalem in Iericho incidit in latrones, cest. Luc. cap. X.

Tan-

(17)

118 Tandem status naturae reparatus variis nonnibus in Scriptura exprimitur, quae supponunt generalem ruinam naturae humanae.

119 Conveniente status cum innocentiae statu, in eo quod querere tendat ad eundem terminum, scilicet beatitudinem supernaturalem, et in utroque principium fieri eadem est gratia sanctificans quoad substantiam.

120 Sed longe pluribus titulis differunt, tam ex parte finis, quam ex parte causae, et subiecti, de quibus omnibus in circulo.

De utraque gratia auxiliante et sanctificante.

121 Gratiae nomine Intelligimus donum supernaturale, gratia a Deo concessum creaturae rationali intuitu meritorum Christi in ordine ad salutem aeternam.

122 Duo sunt hic extreimi errores, Pelagianorum nempe, qui liberum arbitrium aequo nimius extollentes, gratiae necessitatem et efficaciam afferbant, et Lutheranorum, qui ultra modum gratiae tribuentes, liberum adimebant arbitrium.

123 Quisquis igitur mente catholica nefaria ista exhorret dogmata, ita teneat liberum arbitrium contra Lutherum, quod simul Dei auxilium fateatur contra Pelagium.

124 Haec est media, tuta, et regia via, quam strenui saeculi belli Duxes Aug. et Thom. ostendunt, quamque tenet, ac tenuit semper veritatis magistra pia Mater Ecclesia.

C

Hinc

(18)

125 Hinc principium illud in Scripturis, Conclii, et Patribus fundatum: *Gratia open et dignatio nihil penitus subtraendum est*, sic intelligimus cum S. Thom. ut non solum deus homini virtutes bene agendi, sed eas etiam moveat, et applicet ad agendum.

126 Potest tamen homo lapsus cum solo Dei generali concurso elicer actuus undeque homo: stos intra naturae ordinem sine gratia habituali, charitatis imperio, influxu fidei, gratia salutari theologica, vel speciali naturae.

127 Atque hoc uno ictu simul habes contritos, et profligatos, Balanos, Iansenianos et Quesnellianos, quorum, sicut et Pelagianorum et Semi-Pelagianorum historicam synopsim poscenti lubenter dabimus in circulo.

128 Ergo non omnia infidellum opera sunt peccata, nec Philosophorum virtutes sunt vitia, sed quae moraliter et officio suo constant, bona quoque sunt et laudabilia.

129 Rursus homo lapsus potest sine speciali gratia praecepta quaedam legi naturae adimplere quantum ad substantiam, tunc non omnia, sicut nec Deum super omnia diligere.

130 Similiter homo lapsus nihil prorsus facere potest, quod ipsum quovis modo disponat ad gratiam sine habituali, sive actuali, nisi auxilio gratiae actualis praeveniatur.

131 Hinc sensus vulgati axiomatici, *Facienti quod in se est Deus non denegat gratiam*, idem ipse est quem reddit S. Thom., scilicet: *Facienti quod in se est ex gratia, Deus gratiam alteriore non denegat*.

132 Tandem non solum non potest homo a peccato resurgere sine gratia, sed etiam ipsi familiificato necessaria est generalis Dei motio ad singulos pietatis actus.

(19)

peccato resurgere sine gratia, sed etiam ipsi familiificato necessaria est generalis Dei motio ad singulos pietatis actus.

133 Haec tamen Dei motio insufficiens est, ut diu in illis, vel faciliter perseveret; sed ad hoc requiriatur speciale Dei auxilium, a gratia habituali, et communibus auxiliis distinctum.

134 Speciale istud auxilium est Dei donum, situm in coniunctione gratiae cum morte ex efficiaci glorificationis intentione.

135 Inter gratiae divisiones celeberrima inter temporibus est, qua interioris gratiae auxilium in efficax, et sufficiens partitur.

136 Istud dat homini plenam potentiam ad operandum; illud vero etiam actum, et quidem infallibiliter, quin propterea libertati noceat.

137 Praeter gratiam efficacem datum in praesenti statu naturae lapsae gratia sufficiens, sensu Ang. Praecept.

138 Gratia efficax entitative et per sua intrinseca distinguuntur a sufficiensi, et est motio divina, qua virtute sua infert consensum nostrum certo et infallibiliter.

139 Huius gratiae efficacia non est repetenda ab eventu, neque a direktione scientiarum mediatis, aut congruitate circumstantiarum, sed ab omnipotentissima Dei voluntate et supremo dominio in voluntates nostras.

140 Dari gratiam hoc sensu per se infallibiliter efficacem, non infallibilitate scientiarum tantum, sed et causalitatis evincunt Scriptura, Concilia, et Patres.

141 Gratia haec per se efficax fuit Adamo et Angelis necessaria ad perseverandum in statu C2 In-

(20)

innocentiae , ut tenent August. et Thom.

142 Grata habitualis non est favor Dei pure extrinsecus , ut Lutherus , et Calvinus fabulan-
tur , sed donum Dei intrinsecum nobis collatum ,
et ex speciali Dei dilectione descendens .

143 Insuper est formalis participatio divinae
naturae , non moralis solum , sed aliquo sensu etiam
physica , reddens hominem filium Dei adoptivum
cum naturae iure ad gloriam .

144 Tandem solus Deus est causa efficiens et
principalis gratiae .

De Fide Theologica.

145 Fides iuxta Apostolam est : Speranda-
rum substantia rerum , argumentum non apparentium .

146 Licit autem haec verba Pauli sub definitio-
nis forma non sint ordinata , legitimam tamen con-
tinent fidet notionem , ut auctor est Div. Thom.

147 Obiectum formale quod , seu ut alii vocant ,
objecitum attributionis fidei , est prima veritas in essenda
connotans Dei sapientiam , et bonitatem .

148 Formale vero quo seu sub quo fidei est pri-
ma veritas in dicendo cum eodem connotatu .

149 Et obiectum denique materiae adaequatum
fidei est omne revelatum a Deo , primo Deus
ipse , cetera secundario .

150 Ultima fidei resolutio fieri debet in divi-
num testimonium , ut in causam formalem : in
auctoritatem vero Ecclesiae , ut declarantem et pro-
ponentem Dei Verbum .

151 Id ipsum confiteri cogimur , ut Lutheri ,
et Calvini nefandam impietatem declinemus .

(21)

vel in solam Scripturam , vel in internum assistenter

unicuique Spiritus motum , fidem resolvi garriebant .

152 Fidei nostrae mysteria sunt evidenter cre-
dibilia , cuius credibilitatis motiva expendam in
circo .

153 Credibilia nostrae fidei convenienter di-
stinguuntur per articulos , et in Symbolo collo-
cantur ab Ecclesia .

154 Hos articulos sive duodecim dixeris , si-
ve quatuordecim perinde est , modo numquam as-
seras crevisse quoad substantiam .

155 Hinc dum Ecclesia aliquid veluti de fide
proponit , novam revelationem non accipit , sed
prius factam declarat .

156 Tria enumerantur fidelis Symbola (seu va-
tius tres eiusdem fidei explications) , nimurum A-
postolorum , Nicenum , et S. Athanasii .

157 Symbolum , quod dicitur Apostolorum , huius
vere ab Apostolis traditum , non scripto , sed ore ,
cordibus et memoriae fidelium commendatum .

158 Nicenum vero in Concilio OEcumenico
I contra Arium negantem divinitatem Verbi , Ni-
caee in Bithynia fuit editum ; deinde auctum in
Constantinopolitano contra Eunomium et Mae-
donium .

159 Denique quod vulgo Athanasianum ad-
pellatur , non Athanasii genuinum opus sit , ad-
huc sub iudice lis est ; et haec est ratio , cur utrum
que probabile iudicemus .

160 Fidei , quae in his Symbolis continetur , au-
toritas , utilitas , et necessitas , nescio qua fronte
negari possint .

161 Ergo fuit omni tempore necessarium ne-
cessitate medii ad salutem , fide supernaturali ex-

pi.

(22)

plicite credere. Deum esse auctorem gratiae, et remuneratorum gloriae.

162 Post Evangelium vero sufficienter promulgatum fides etiam explicita Incarnationis, et Trinitatis est omnibus absolute necessaria ad salutem.

163 Cum fides sit supernaturalis, et initium nostrae salutis, ut definit Tridentinum, requiritur ad illius assensum pia motio voluntatis, quae nemp sit ab auxilio gratiae.

164 Tandem circa fiduci subiectam, remanere prout habitum fidei in peccatore fidieli, qui non committit peccatum infidelitatis.

165 Similiter fidem remanere existimo in animabus purgatoriis, minime vero in beatis, damnatis, et daemonibus.

166 Fides etiam sive habitualis sit, sive actualis non remanet in haeretico, qui vel unum tantum fidei articulum pertinaciter disredit.

De Spes Theologica.

167 Spes licet etiam malorum esse dicatur ab antiquis, proprie tamen loquendo non est nisi de bono: per quod differt a timore.

168 Spes igitur theologica et proprie summa definiri potest: Habitus divinitus infusus, per quem certa cum fiducia aeternae vitae bona auxilio divino obtinenda expectamus.

169 Spes christiana etiam informis est proprietas theologica, licet imperfecta, a fide et charitate distincta.

170 Obiectum formale quod spes non est beatitudinem.

(23)

titudo formalis, sed obiectiva, connotans tamen beatitudinem formalem.

171 Obiectum vero formale quo spes est omnipotentia auxilians id est praebens, aut offerens auxilia.

172 Spes remanet in omnibus fidelibus viatoriis, etiam peccatoribus, qui non desperant, vel praesumunt.

173 Spes theologica neque quoad habitum, neque quoad actum remanet in beatis, vel in damnatis, bene tamen in animabus purgatoriis.

De Charitate Theologica.

T

174 Tunc eaque inter virtutes theologiae potissima est charitas, quae sic definitur: Virtus divinitus infusa, qua Deus propter se, et proximus propter Deum diligitur.

175 Charitas est vere et proprie virtus theologica, specialis quidem, et a ceteris prorsus distincta.

176 Charitati apprime convenient omnia, quae ad veram amicitiam sunt necessaria, et est vere ac proprie amicitia hominis cum Deo.

177 Charitas Dei diffusa in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, non est ipse Spiritus Sanctus, sed quid creatum in anima, quo haec constituitur principium amoris Dei.

178 Huius virtutis obiectum materiale principale est primarium, et hac ratione obiectum eius formale quod est Deus, secundarium vero proximum.

179 Obiectum autem formale quo, seu ratio forma-

(24)

malis motiva charitatis est bonitas divina, ut est in
se et propter se amabilis.
180 Eadem specie charitatis diligitur Deus, et
proximus, Deus propter seipsum, proximus vero
propter Deum.

181 Charitas viæ non habet terminum, sed
magis ac magis intensive crescere, et in infinitum
augeri potest.

182 Merito igitur in Concilio Vienensi pro-
scriptus fuit error Beguardorum, et Beguinarum
decentium, posse hominem in hac vita talem per-
fectionis gradum acquirere, quod amplius in gra-
tia proficere haud valeat.

183 Et in Tridentino error Calvinistarum dicen-
tium, hominem semel iustificatum amplius peccare
non posse, nec gratiam amittere.

184 Tenendum itaque est contra Iovinianum et
Calvinum, charitatem non solum amitti posse, sed
de facto amitti per quodecumque peccatum mortale.

185 Quattuor sunt ex charitate diligenda, ut
doceant Aug. et Thom.: unum quod supra nos est,
scilicet Deus; alterum quod nos sumus; tertium
quod iuxta nos est, scilicet proximus; quartum
quod infra nos est, scilicet proprium corpus.

186 Nomine proximi etiam inimicos intelligo,
qui non solum sunt ex praecepto diligendi, sed
communia etiam dilectionis signa sunt eis exhibenda.

187 Homo tenetur ex praecepto charitatis, et
quidem per se elicere actum charitatis in ingressu
a usus rationis, in fine vitae, et saepissime in vita.

188 Per accidens vero obligat praeceptum dilec-
tiois Dei, quoties urget aliud praeceptum, quod si-
ne charitate impleri non potest.

189 Tandem tenetur homo omnia opera sua re-
ferre in Deum ut uerbum finem, sive naturalem
sive supernaturalem relatione saltem virtuali im-
plicita.

(25)

ferre in Deum ut uerbum finem, sive naturalem
sive supernaturalem relatione saltem virtuali im-
plicita.

De Verbo Incarnato.

190 Magnum illud pietatis Sacramentum,
quod manifestatum est in carne, *Incarnationis* no-
mine iure praedicant Patres, et Theologi edocti
ab Evangelista Ioanne.

191 Intelligimus autem per Incarnationem uni-
nem duplicitis naturae, divinae scilicet, et huma-
nae in una et eadem Verbi persona.

192 Ineffabilis haec assumptio naturae humanae
a Verbi persona bonitatem Dei mire praedicat, et
haereticorum perfidam insaniam omnino confundit.

193 Varios itaque ac multiplices haereticorum
errores circa hoc mysterium, quos ad tres classes
mire revocat Div. Thom., uno ordine in palae-
stra referemus:

194 Messias in Scripturis praenuntiatus, et a
Patriarchis expeditus, non erat homo purus, sed
Deus et homo simul.

195 Hunc Messiam iam diu advenisse, cum ho-
minibus conversatum fuisse, et eundem fuisse le-
sum de Nazareth, invicte ex Scripturis probabo
contra perfidos Iudeeos.

196 Incarnationis convenientiam, eiusque tem-
poris opportunitatem pluribus titulis et rationibus
manifestabimus.

197 Unio Verbi incarnati non est facta in na-
tura, siveque natura divina, et humana non co-
luerunt in unam, sed utraque inconfusa, et im-

D per-

(26)

permixta manit integrum personam Verbi unitam.

198 Facta autem est huiusmodi unio in persona sic, ut in Christo sit unica Verbi persona unusque sit, et idem Dei et hominis filius.

199 Hinc Beata Virgo Mariana, proprie, atque catholice Deipara dicit potest, et non tantum Christipara, ut voluit Nestorius.

200 Nec nos gravabit historicam synopsim in proscenio texere circa Nestorianos, et Concilium Ephesinum in causa Nestorii celebratum.

201 Nestorius non tantum ignorantiae, inconstitutiae, et pertinaciae est accusandus, ut voluit Albertinus Calvinista cum aliis, sed etiam erroris.

202 Concilium Ephesinum convocatum fuit auctoritate Coelestini primi Rom. Pontif.

203 Hunc Concilio praefuit sub eius initium Sanctus Cyrilus Alexandrinus nomine Coelestini Pontifex.

204 Probabilis est, Sanctum Cyriulum aduentum legatis Pontificis cum iis etiam Concilia praeferuisse, saltem in illis sessionibus, quae propriam caussam non spectabant.

205 Epistolae, et anathematismi Sancti Cyrilli adversus Nestorium immunes prorsus sunt ab Apostoliitarum erroribus.

206 Quavis Iohannes Antiochenus, et orientales persuas Nestorii impense favent, clus tamen erroribus non adhaeserunt.

207 Nec quenquam gravabit audire historicam synopsim Eutychetis, et Eutychianismi.

208 Nec nos pigebit disserere de praedatoria Synodo, sen latrocinio Ephesino, et Concilio Chalcedonensi in causa Eutychetis.

Contra

(27)

209 Concilium Chalcedonense congregatum fuit auctoritate Sancti Leonis Pontif. Max.

210 Sanctus Leo Concilio Chalcedonensi praefuit per suos legates, quibus adiunxit Julianum Coensem saltem ut consiliorum participem.

211 Nulla creatura fuit aut esse potuit causa, principialis efficiens Incarnationis, sed solus Deus.

212 Beata Virgo non fuit causa instrumentalis coniunctionis humanitatis cum Verbo, sed solam materiam ministravit.

213 Convenientius fuit, naturam humanam assumi a Verbo quam aliam quamcumque.

214 Verbum hypostaticum assumpsit omnes partes pertinentes ad integratem et perfectionem humanitatis, sive informavit vita totius, sive non.

215 Verbum hypostaticum assumpsit verum corpus, non phantasticum aut umbratile, anima, et mente praeditum.

216 Atque hoc uno istu confosso simul ac profligatos habes Marcionitas, Manichaeos, Apollinaristas, et Anabaptistas, cum aliis eiusdem furfutis.

217 Praeter gratiam unionis fuit etiam in Christo gratia habitualis, quae nequaquam fuit superflua, ut quidam autuantur.

218 Christus ut homo est caput Ecclesiae, et sedilem, non solum secundum animam, sed etiam secundum corpus.

De Sacramentis in genere.

219 Sacramentum in Scripturis frequenter sumitur pro ipsa re sacra occulta; apud Patres vero, Concilia, et Theologos pro signo rei sacrae.

D 2

In-

(28)

220 Infundate ergo et perpetram nobis exprobrant haeretici novitatem huius vocabuli, quod tantorum auctoritate est consecratum.

221 Sacramentum itaque vel caerimonia illa saera, et a Deo instituta, quam sacramentum vocamus, est in genere signi, recteque definitur: *Signum rei sacrae sacrificantis nos.*

222 In Sacrementis novae legis verba rebus convenienter adjunguntur iuxta celebre Sancti Aug. dictum: *Accedit verbum ad elementum, et fit Sacramentum.*

223 Sacraenta novae legis constant rebus tamquam materia, et verbis tamquam forma, ut intrinsecis, et essentialibus Sacramenti partibus.

224 In Sacmentorum collatione non est adhibenda, aut praemittenda, ut pars eorum essentialis, concilio, qua audientes instruantur de promissionibus divinis, ut volunt Novatores.

225 Sacmentorum forma non est simpliciter promissoria, aut concionatoria, sed consecratoria, id est, effectiva illius quod significat.

226 Res, et verba in Sacmentis novae legis sunt de facto a Christo determinata, et debuerunt determinari mediate, vel immediate, in genere, vel in specie.

227 Omnis mutatio substantialis materiae, vel formae irritum reddit Sacramentum; non ita accidentialis.

228 Sacraenta necessaria sunt ad humanam salutem, non absolute, sed necessitate congruentiae, tuus triplicem rationem ex Div. Thom. dabimus.

229 Sacraenta novae legis gratiam conferunt ex opere operato (ut loguntur Scholastici), non ponentibus obicem.

230 Inter Sacraenta novae legis, quaedam di-

(29)

cuntur mortuorum, quae pro spiritualiter mortuis sunt instituta; quaedam vero vivorum, quae pro iis qui spiritualiter vivunt, condita sunt.

231 Prima per se causant primam gratiam, et per accidens secundam, quae vero vivorum dicuntur Sacraenta, e converso se habent ad caussandam gratiam.

232 Ad percipiendum primarium effectum in Sacmento mortuorum requiritur atritio supernaturalis actualis, vel virtualis; in Sacmentis vero vivorum sufficit status gratiae.

233 Tria novae legis Sacraenta: Baptismus scilicet, Confirmatio, et Ordo characterem imprimunt, nec iterari valent: non sic se habent alia quatuor.

234 Omnia novae legis Sacraenta fuerunt immediate instituta a Christo Domino, quod ex Tridentino per legitimas, et rationabiles consequentes evincemus.

235 Potestatem excellentiae, quam habuit Christus Dominus ut homo, et secundum quam instituit Sacraenta potuit puro homini communicare, licet non in ea perfectione, quae sibi competit.

236 De lege ordinaria soli homines viatores sunt Sacmentorum Ministri, non Angeli, nisi de lege extraordinaria.

237 Mali Ministri sive peccatores sint, sive haeretici, sive Pagani, valide conficiunt Sacraenta, modo omnia adhibeant ad illorum validitatem necessaria.

238 Ad perfectionem Sacraenti requiritur in Ministro intentio faciendi quod facit Ecclesia, ita ut Sacmentum extorris mimice et irisorie, seu a Ministro rationis impote collatum sit nullum.

239 Iure ergo Concilia Constantiense, Floren-

(30)

tum, et Tridentinum anathematizans haereticos admittentes Sacra menta quovis modo frequentata, mimice, vel trisorie, a stulto, vel ebrio, seclusa, quavis intentione Ecclesiae.

240 Haec intentio faciens quod facit Ecclesia, debet esse interna, id est, faciendo ritum, ut sacrum, et religiosum, et in Ecclesia Dei frequentatum, quaecumque illa sit.

241 Non requiritur tamen in Ministro intentio explicita producendi effectum Sacramenti, neque efficiendi rem, ut absolute in se sacram, neque faciendo quod facit Ecclesia Romana, sed sufficit implicita.

242 Inter haereticos Marcionitae, et Montani stae apud Epiphanium, Donatistae et Ariani apud Augustinum, ac tandem Anabaptistae, baptizatos ab aliis seculis, vel etiam a Catholicis rebaptizabantur.

243 Inter Catholicos vero Agrippinus Carthagenensis Episcopus primus omnium baptizatos ab haereticis contra moitem, et instituta maiorum, contra Canones, et Ecclesias regulas rebaptizandos censebat.

244 S. Cyprianus Agrippini successor (licet non immediatus) cum Firmiliano pluribusque Quorientis, et Africæ Episcopis sibi consentientibus, non existimavit, controversiam de baptismio haereticorum pertinere ad fidem, sed ad disciplinam tantum.

245 Neque Sanctus Stephanus Papa decreto suo, contra rebaptizantes approbavit omnium promiscue haereticorum baptismum, ut calumniatur Blondellus.

246 Ad integratem Sacramentorum, quae consistunt in usu, requiritur in suscipiente intentio. Quaciam vero audies in arena.

Tan-

(31)

247 Tandem circa Sacramentorum numerum septem tantum esse, nec plura, nec pauciora novæ legis Sacra menta, cum Florentino, et Tridentino firmabimus in circulo contra Lutheranos, Calvinistas, et alios illudem farinae.

De Baptismo.

248 Baptismus usu Scripturæ, et Ecclesiae significat primum ex septem Sacramentis, quo adiutus aperitur omnibus omnino hominibus in salutem.

249 Potest autem considerari vel physice pro composito artificiali ex materia et forma, vel metaphysice secundum quod constat ex genere et differentia.

250 Primo modo consideratus est: *Ablutio corporis sub praescripta verborum forma; metaphysice vero sumitus recte definitur: Sacramentum regenerationis per aquam in verbo.*

251 Variae insuper circumferuntur definitiones, et appellations Baptismi secundum varias eius considerationes, tam ex parte materiae et formæ, quam ex parte effectuum; de quibus in palæstra.

252 In Sacramento Baptismi tria importantur, scilicet Sacramentum tantum, res tantum, et res et Sacramentum simul, quorum notiones dabimus in circulo.

253 Christus Dominus ante suam passionem, et resurrectionem Sacramentum Baptismi instituit.

254 Verum illius praecepto homines non adtrinxerunt, nisi post passionem, et resurrectionem suam.

255 Circa Baptismi materiam remotam turpe ter

(32)

ter errarunt Manichaei , Seleuciani , Hermiani , Pauliciani , Lutherani et alii heterodoxi .

256 Contra hos omnes sic cum Ecclesia Catholica dogmatizamus : Sola aqua vera , et elementaris est materia remota Baptismi , proxima vero ablutio .

257 Haec ablutio sive per immersionem fiat , sive per infusionem , sive per aspersionem perinde est ad valorem Sacramenti .

258 Immerito igitur Graeci inter alias separationis sue causas praetexere , quod Ecclesia Romana deserendo Baptismum per immersionem a vera fide defecisset .

259 Circa formam vero Baptismi pariter errarunt haereticis , praesertim Gnotici , Cataphryges , Paulianistae , Sabelliani , cum aliis fere infinita caterva .

260 Contra hos omnes ita firmamus : Forma huius Sacramenti sunt verba , quibus exprimitur actus Baptismi cum expressione distincta trium Personarum SS. Trinitatis , tam in forma Latinorum , quam Graecorum .

261 Ad validitatem formae huius Sacramenti non sufficit recta Trinitatis fides , sed requiritur invocatio expressa , atque distincta trium Personarum divinarum .

262 Nullum igitur est Baptisma in solo nomine Christi collatum , nec Apostoli umquam sic contulerunt .

263 Tria communiter distinguunt solent Baptismata , Iuuenis nempe , Flaminis , et Sanguinis , idque cum fundamento in Scripturis .

264 Inter haec Baptismata plura sunt discrimina , tam quoad effectus primarios , quam quoad secundarios , quae lubens patefaciam .

S-

(33)

265 Sacerdos vi sua ordinationis est ordinarius Minister solemnitatis in Baptismo , extraordinarius vero , et ex delegatione Episcopi , vel Presbyteri , Diaconus .

266 Quilibet homo ratione utens , sive vir , sive mulier , sive catholicus , sive haereticus , sive fidelis , sive infidelis , adhibitus essentialibus , semper valide baptizat , et in necessitate licite .

267 Praeter Manichaeos , Paulianos , Seleucianos , et Hermianos , qui reiecerunt Baptisma in aqua ; Quintillani , et Caiani saeculo II dixerunt , Baptismum non esse ad salutem necessarium , sed fidem sufficere .

268 Quinto autem sieculo Pelagiani negantes peccatum originale , negabant pariter Baptismi necessitatem ad illius deletionem .

269 Sed urgente Aug. Ioanni testimonium ap. III. admiserunt tandem Baptismi necessitatem ad regnum coelorum consequendum , neutquam tamen ad vitam aeternam adipiscendam , quam a Regno coelorum distinguabant .

270 Tandem Wicoff , Zwinglius , Bucerius , Calvinus , et Sociniani de stirpe Calvinistarum orti , perperam de Baptismo dogmatizantes , nec universalem , nec perpetuum huius Sacramenti necessitatem agnoscabant , sed pro certis personis , et ad tempus .

271 Ut hos omnes uno ictu in oculum relegemus , sit conclusio : Baptismus est omnibus necessarius necessitate mediis ad salutem in re , vel in voto .

272 Pueri infidelium , qui Principibus Christianis non subiciuntur , vel eis subiciuntur politice tantum , non possunt liceat baptizari invitatis parentibus , exceptis certis casibus .

E

Pra-

(34)

273 Principis effectus Baptismi tam in adul-
tis, quam in parvulis, est gratia sanctificans cum
virtutibus intus.

274 Per Baptismum remittuntur omnia peccata-
tam originale, quam actualia, quod culpam et poe-
nam, licet remaneant praesentis vite poenitentes.

De Confirmatione.

275 Post Baptismum sequitur Confirmationem, in
eius numero Sacramentorum expunctionem con-
spirant Acatolici, eam ad puram caerimoniam
redigentes, eamque, ut alunt, inutilem.

276 Fides tamen catholica haec est: Confirmationem
est verum, ac proprium novae legis Sacramentum,
a Christo Domino institutum pro roborandis re-
batis fonte Baptismatis.

277 Materia esentialis, et adaequata huius Sa-
cramenti est unctio chrismatis, et manus imposi-
tio ab ipsa unctione indistincta.

278 Probabilitus nobis videtur cum S. Thom.
balsamum esse necessario permiscendum, oleo ne-
cessitate Sacramenti.

279 Eiusdem probabilitatis metas non praeter-
reditur, quod chrisma sit necessario ab Episco-
po benedictum.

280 Simplex igitur Sacerdos non potest, et
iam ex dispensatione Pontificis, illud valide con-
secrare.

281 Iam quod ad formam attinet huius Sacra-
menti, oratio prævia ad unctionem non est forma,
sive totalis, sive partialis Confirmationis.

282 Forma legitima huius Sacramenti apud La-

(35)

tios sunt verba, quae Episcopus ungendo profert,
tempore: *Signo te*, etc.

283 Apud Graecos vero est pariter forma le-
gitima Confirmationis haec: *Signaculum doni*, seu do-
nationis *Spiritus Sancti*.

284 Solus Episcopus (sive Scripturam, sive
Traditionem consulamus) est Minister ordinarius
Sacramenti Confirmationis.

285 Perperam ergo Presbyteri Ecclesiae Eugu-
binæ saeculo V., et saeculo VI. Presbyteri Eccle-
sie Galaritanæ ius conferendi hoc Sacramentum,
quasi potestate ordinaria, sibi abrogabant.

286 Nec minus a veritate aberravit Photius,
Pseudo Patriarcha Constantinopolitanus contendens
pariter saeculo IX., Presbyteros esse Ministros or-
dinarios Confirmationis.

287 Nihilominus potest simplex Sacerdos ex
dispensatione, seu commissione legitima Summi
Pontificis esse Minister extraordinarius Confirma-
tionis.

288 Omnis homo baptizatus, sive adultus sit,
sive infans, est capax Sacramenti Confirmationis.

289 Confirmationem non est necessaria necessitate
medii, neque praecepti per se obligantis, sed per
accidens solum, et indirecte.

290 Tandem Confirmationis effectus, praeter
augmentum gratiae, est character indelebilis ani-
mae impressus.

De venerabili Eucharistiae Sacramento.

291 Variæ sunt huius Sacramenti nomencla-
ture, quibus diversi eius vel effectus, vel pro-
prie-

(36)

prietates , aliæve circumstantiae convenienter designantur , ut roganti aperiam .

292 Omnia primi istius Sacramenti veritatem impugnarunt Capharnaitæ , et quidam Christi Discipuli , haud capientes promissionem de danda carne sua in cibum , et sanguine suo in potum .

293 Hos seguntur sunt Simoniani , Menandriani , Manichæi , et omnes illi haeretici , qui negantes Verbum assumisse verum corpus , consequenter negabant illud esse verum in Eucharistia .

294 Non longe ab his Berengarius , Petrus de Brus , Pauperes de Lugduno , Wicleff , Lutherus , Bucerus , Calvinistæ Galli , et alii male feriati homines , circa hoc mysterium dogmatizavuntur .

295 Contra hos omnes sit dogma Catholicum : In almo Eucharistiae Sacramento post panis , vini que consecrationem Dominus noster Jesus Christus , verus Deus , atque homo , vere , realiter , ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilium continetur .

296 Stabilita contra Sacramentarios veritate realis præsentia Christi in Eucharistia , ut expeditius concertemus cum his , qui contendunt simul remanere panem , et vinum in Eucharistia , inter Impanatores , et Consumentatores cum iis , qui accusati loquuntur , distinguimus .

297 Itaque in Eucharistia peracta consecratio ne non remanet substantia panis , et vini , sed fit vera transubstantiatio , seu conversio totius substancialiae panis in corpus , et totius substancialiae vini in sanguinem Christi .

298 Eucharistia est verum corporis , et sanguinis Christi Sacramentum , ad spiritualem fidelium alimoniæ a Christo Domino permanentem institutum .

Sa-

(37)

299 Sacramentum Eucharistiae consistit in re permanente , et non in usu , vel sumptione .

300 Species consecratae ut continentis corpus , et sanguinem Christi , constituant totam essentiam Sacramenti Eucharistiae .

301 Hinc physice definiri potest : Species panis , et vini consecratis sub praescripta verborum forma , continentis corpus , et sanguinem Christi ad causandam gratiam cibantem animam .

302 Metaphysice vero est : Sacramentum corporis , et sanguinis Domini ad spiritualem animam resctionem .

303 Circa materiam huius Sacramenti adeo turpiter errant heterodoxi , ut vel referre pudeat . Ang. Doct. exemplum in hac parte imitantes .

304 Contra quos omnes dogma esto : Panis , et vimum sunt materia Sacramenti Eucharistiae .

305 Solus panis triticus , sive ezymus , sive fermentatus fuerit , est materia legitima Sacramenti Eucharistiae .

306 Tandem solum vinum de vite est materia idonea calicis .

307 Congruit , ut Sacramentum Eucharistiae conficiatur in vino aqua permixto .

308 Haec tamen permixtio non est de necessitate Sacramenti , neque de luce divino , sed ecclesiastico tantum .

309 Totus Christus realiter continetur in hoc Sacramento sub qualibet specie seorsim .

310 Totus Christus est sub qualibet parte species consecratarum , sive istae divisae sint , sive continuæ .

311 Vi verborum consecrationis solum corpus sub specie panis , et solus sanguis sub specie vini continetur .

Per

(38)

312 Per concomitantiam verbo seu vel naturalis connexionis, et corpus sub specie vini, et sanguis sub specie panis repertuntur.

313 Corpus Christi est in hoc Sacramento, non circumscriptive, nec definitive, sed sacramentaliter, seu ad modum substantiae.

314 Circa Eucharistiae formam Graeci quidam schismatici autem Sacramentum hoc confit precebus nonnullis, quas secundum eorum liturgias fundunt post consecrationem.

315 Contra quos dicimus: Christum Dominum, licet potuerit solo imperio, aut benedictione consecrare, usum tamen fuisse verbis; quibus solis, et non precebus, sive praecedentibus, sive consequentibus sit consecratio.

316 Haec sola verba, *Hoc est Corpus meum*, sunt essentialia formae consecrationis panis.

317 Probabilius pariter videtur, haec sola verba, *Hic est Calix Sanguinis mel*, vel *Hic est Sanguis meus*, esse formae Calicis essentialia.

318 Tripes est modus manducandi Corpus Christi; scilicet sacramentaliter tantum, spiritualiter tantum, et sacramentaliter et spiritualiter simul, de quibus audies.

319 Sumptio realis Eucharistiae non est necessaria, neque parvulis, neque adultis necessitate mandat ad salutem.

320 Votum Eucharistiae considerata ut est particulare Sacramentum non est necessarium necessitate medi ad salutem; secus si consideretur ut spiritualis manducatio sub ratione unionis substantialis cum Christo Redemptore, et eius Passione mystice exhibita.

321 Tenentur insuper adulti ad Sacramentalem com-

(39)

communionem praecerto tam Divino, quam Ecclesiastico. Quando vero obligent ista praecpta? audiens in circa.

322 Neque Divino, neque Ecclesiastico praecerto communicandi satisit per communionem sacralegam.

323 Labore sacerculo decimo quarto Petrus Dresdensis Pragae in Bohemia Ludimagister, coadiuvante Iacobello Misnensi, usum Calicis iam antiquatum ut necessarium resuscitavit.

324 Ab his errorem hausit Joannes Hus, unde Hussites, qui in duas sextas divisi Thaboritarum tempe, et Calixtinorum pariter dogmatizarunt.

325 Carlostadius, nascente Lutheranismo, eundem errorem propugnavit: Lutherus vero varius admodum, et inconstans fuit circa hanc materiam.

326 Tandem Calvinus blasphemans scripsit, communionem sub una specie ex officina Diaboli prodidisse, nec posse ex praecerto Christi alter quam sub utraque specie sumi.

327 Nos vero cum Concilio Constantiensi, Baiense, et Tridentino sic dogmatizamus: Fideles laici, aut Sacerdotes non consecrantes nullo praecerto Divino tenentur communicando sumere utramque speciem.

328 Por se loquendo maior gratia non conferunt communicanti sub utraque specie, quam sub una.

329 Cum Eucharistia sit Sacramentum vivorum, supponit in recipiente statum gratiae, salem prudenter existimatim; unde qui cum conscientia mortalis peccati communicat, grave peccatum sacrilegi commitit.

330 Nullus tibi cancellus peccati mortalis, quamvis se contritum existimet, debet absque prævia con-

(40)

confessione sacramentali ad Euchariastiam accederet, nisi desit copia confessarii, et urgeat necessitas communicandi.

331 Minister Eucharistiae, alius est consecrationis, altus purae dispensationis. Consecrationis est solus Sacerdos; dispensationis vero potest etiam esse Diaconus.

De Incruento Altaris Sacrificio.

332 Actio illa sacra, qua in Ecclesia Catholica conficitur Eucharistia cum variis precibus, et caerimoniali, apud Gracos *Liturgia*, apud Latinos vero *Missa* audit.

333 Novatores volentes Christum dedisse nobis mensam in qua epulemur, sed non altare super quod hostias immolemus, omne Sacrificium in lege nova inficiantur, praeter spirituale bonorum operum.

334 Contra quos sic statuimus cum Tridentino: *Missa est verum ac proprie dictum Sacrificium novae legis.*

335 Hoc Sacrificium ratione finis dividitur in Latreuticum, Eucharisticum, Imperatorium, et Propitiatorium, de quibus audies.

336 Essentia Sacrificii Missae non consistit in oblatione sive precedente, sive subsequente consecrationem.

337 Pariter sita non est in elevatione hostiae, neque in fractione, et mixtione specierum, neque in distributione, neque tandem in sumptione eaurum.

338 Essentia itaque Sacrificii Missae adaequate consistit in consecratione Corporis, et Sanguinis,

(41)

cum ordine ad sumptionem tamquam ad partem integrantem.

339 Principalis hostia huius Sacrificii est totus Christus, seu eius Corpus, et Sanguis, cum anima, non ut in propria specie existens, sed ut sub speciebus panis, et vi.

340 De operentibus autem huius Sacrificii a Sacrificis antiquae legis, a Sacrificio Crucis, a Sacrificio Coenae, et a Sacramento Eucharistiae, audi dire haud gravabimini.

341 Altaris Sacrificium non caussat immediate gratiam remissivam peccatorum, tam mortali, quam veniali, neque huius gratiae augmentum, sed mediate tantum.

342 Inter effectus huius Sacrificii numerantur etiam gratiae sufficientes ad remissionem peccatorum tam mortali, quam veniali, relaxatio allarum poenae, et alia bona tam spiritualia, quam temporalia, de quibus in Palaestra.

343 Principalis offerens in hoc Sacrificio est Christus Dominus, post ipsum vero quilibet Sacerdos rite ordinatus, etiam excommunicatus.

344 Fideles laici etiam suo modo offerunt hoc Sacrificium, mediate sollicet per Sacerdotes, et hoc tripliciter, ut roganti aperiam.

De Poenitentia ut Sacramento.

345 Sicut supernaturalis animae vita Baptismo confortatur, ita per peccatum extincta, Sacramento Poenitentiae reviviscit, unde Sacramentum mortuorum dicitur, et secunda post naufragium tabula.

F

In

346 In Ecclesia est potestas remissendi peccata post Baptismum commissa, etiam graviora, ita ut nullum sit in hac vita irremissibile.

347 Poenitentia est verum ac proprio dictum Sacramentum a Baptismo, siusque memoria distinctum.

348 Atque his, veluti romphae, acuta, contritrix, et profligatrix habet Montanistas, Novatianos, Calvinistas, et Lutheranos, cum fore infinita heterodoxorum caterva.

349 Peccata post Baptismum commissa, ut detectanda, et destruenda, sunt materia remota Sacramenti Poenitentiae; mortalia materia necessaria, venialis vero, libera.

350 Actus poenitentis, contritus, confessio, et confessio sunt propria materia proxima Sacramenti Poenitentiae, seu partes materiales, ex quibus intrinsecus componitur.

351 Forma sunt verba absolutionis a Sacerdote prolatae, quae licet multa sint, sola tamen haec ab illo te sunt de essentia Sacramenti.

352 Sacerdos per verba absolutionis non solum declarat, seu ostendit peccata esse remissa, sed ea vere remittit.

353 Christus Dominus Sacramentum Poenitentiae tunc praecepit instituit, cum a mortuis excitatus insufflavit in Discipulos suos dicens: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, ceteri.

354 Mortaliter lapsis post Baptismum necessarium est necessitate mediis ad salutem. Sacramentum Poenitentiae in te, vel in voto, saltem implicito.

355 Inter poenitentis actus primus est contritus, que sic valet definiri: Animi dolor ceteri, cuius definitionis rationem reddam in circulo.

Con-

356 Contritus ut sit pars sacramentalis Sacramenti Poenitentiae, debet esse supernaturalis, vera, et sincera.

357 Contritus est necessaria tum necessitate mediis, tum precepti naturalis, Divini, et Ecclesiastici.

358 Contritus duplex est, perfecta, et imperfecta; prima charitate perficitur, et iustificat ante susceptionem Sacramentis imperfecta vero quae alio nomine dicitur attrito, multiplex est, ut roganti aperiat.

359 Attritus ex solo gehennas metu conceptus modo non sit serviliter servilis, est actus bonus, utilis, et honestus.

360 Abeatigitur in malam crucem Lutherani contendentes, omnem attritionem ex metu conceptam esse contam, et in malam hominemque redire magis peccatorem, et hypocritam.

361 His affines sunt Baius, Jansenius, Quesnelius, et eorum Symmstiae, quos paciter relegamus in circum.

362 Ad iustificationem tamen cum Sacramento Poenitentiae consequendam, non sufficit attritus ex metu concepta, nisi accedat aliquis Dei amor benevolus.

363 Alter poenitentis actus est confessio Sacramentalis, quae sic nolle definitur: Accusatio legilima spectatorum ceteri, de qua audies in arena.

364 Confessio Sacramentalis est omnibus post Baptismum lapsis necessaria iure divino, sicut Catholicis obligantur.

365 Confessio publica peccatorum occulorum nonquam fuit in precepto in Ecclesia Catholica.

366 Peccata publica Confessioni publice fuit

F 2

sc

(44)

se aliquando obnoxia ex praescripto Canonum et lego lata, incertum est, nec ullo antiquitatis documento evinci potest.

367 Primitus Ecclesiae saeculis quidam poenitentes peracta Confessione secreta, quaedam peccata non solum publica, sed etiam occulta publice confitebantur.

368 Ceterum id fiebat, vel motu proprio ex fervore poenitentium, vel hortante, non tamen co-gente Confessario, in maiorem vindictam, et humillationem, atque in aliorum exemplum, et aedificationem Ecclesiae.

369 Vtique iure tam Divino, quam Ecclesiastico, ad Confessionem tenentur omnes, qui post Baptismum peccaverunt mortaliter.

370 Wieldfusas in Concilio Constantiensi dominati potestatem absolvendi vel ipsis Sacerdotibus denegabant.

371 Et contra Waldenses hanc potestatem tribuebant cuilibet laico probo, et Lutherus vel ipsis etiam mulierculis in casu necessitatis dabant.

372 Solus tamen Sacerdos est Minister legitimus Confessionis Sacramentalis.

373 Nec omnis omnino, sed qui praeter potestatem Ordinis instructus est iurisdictione competenti.

374 Verum in fine vite, hoc est, in articulo mortis, quilibet poenitens potest absolviri a quoilibet Sacerdote, etiam excommunicato, degrado, schismatico, vel haeretico.

375 Numquam fuit universalis Ecclesiae disciplina ut denegaret absolutionem Sacramentalis vel atrociorum criminum reis vere paenitibus.

Pro-

(45)

376 Probabile etiam est, peccatoribus sero et in exitu tantum poenitentibus numquam ab Ecclesia denegatam fuisse absolutionem Sacramentalem.

377 Integritas formalis Confessionis est de iure divino necessaria ad validitatem Sacramenti.

378 Integritas vero materialis non ita se habet; sed potest aliquando poenitens iusta de causa omittere in Confessione peccatum aliquod, stante illius valore, et fructu.

379 Circumstantias notabiliter aggravantes esse necessario confitenda tenet tutio, et nunc communior sententia, quam lubentes amplectimur.

380 Confessionis sigillum nihil est aliud, quam obligatio celandi audita in Confessione, metaphora sumpta a sigillo, quo obsignamus quae volumus esse secreta.

381 Iure naturali, Divino, et humano prohibetur Sacerdos revelare quovis in casu, sive directe, sive indirecte, audit in Confessione Sacramentali.

382 Tertia tandem poenitentiae pars est satisfactio, quae sic recte potest definiri: Compensatio injuriae Deo illatae secundum iustitiae aequalitatem.

383 Necessaria est peccatoribus satisfactio non solum ad aliorum exemplum, sed etiam ad reparandam inuriam Deo illatam, et remittendam poenam temporalem.

384 Tenetur poenitens sub gravi poenitentiam rationabilem acceptare, et acceptatam impiere, sive sit in vindictam praeteriti, sive in medicinam futuri.

385 Opera satisfactoria debent esse penitentia, id est, ex genere suo penitentia et laborem inferentia operanti.

Fuit

386 Fuit totum in Ecclesia usus triplicis poenitentiae, scilicet private, solemnis, et publicae, de quibus roga.

387 Ab exordio Ecclesiae usque ad Montanum circa medium II. saeculi fuit aliqualis usus poenitentiae publicae, sed non solemnis.

388 At quum Montanistae expulserant Catholice, quod indulgerent Idolotatis, Moerchis, et Homicidium, Ecclesia cum his severius agere coepit, durioremque ac diuturniorem poenitentiam iniunxit, nondum tamen solemnem.

389 Exorta deinde circa medium III. saeculus hi haeresi Novatianorum peccatoribus quibuscumque veniam, et remissionem denegantum, Ecclesia prudenter statuit, omnibus peccatoribus vera conversis ventam quidem esse concedandam, non certiores tamen severiori poenitentia esse multando.

390 Itaque pro istis poenitentiam solemnem instituit secundum quattuor gradus, qui sunt *Aleatorium*, *Audientium*, *Sabratorum*, et *Collistarum*, de quibus audies.

391 Rigor poenitentiae solemnis a tempore Neckerii circa finem IV. saeculi minui coepit in Ecclesia Orientali.

392 In Ecclesia vero Occidentali diutius substat rigor poenitentiae solemnis, nea nisi post VII. saeculum antiquari coepit.

393 Peccata omnia occulta numquam vi Canonum poenitentiae publicae, seu solemni fuerunt obnoxia, sed tantum, quae aliquo modo erant publica.

394 Neque omnia peccata mortalia, etiam si publica, solemni poenitentiae subiciebantur, sed gra-

vora tantum, praesertim idolatria, Mocibus, et Homicidium.

395 Poenitentia solemnis somel tantum concedebatur, iuxta Ecclesiae disciplinam.

396 Multiplex erat in poenitentia solemni munus impositio, quam lubens roganti aperiam.

397 Duplex item erat pro poenitentibus solemnis reconciliatio, una minor et prima, altera maior et secunda.

398 Prima fiebat post tertium gradum, et a Sacerdotibus concedebatur, secunda vero non nisi post quartum, et a solo Episcopo, excepto morti pericoli.

399 Haec ultima et solemnis poenitentium reconciliatio non erat absolutio sacramentalis, sed eam supponebat.

400 Tandem probabilius est, hanc ultimam reconciliationem, quae per manus Episcopi fiebat, esse dumtaxat reconciliationem cum Ecclesia, quod ad oblationem, et participationem Eucharistiae.

De Extrema Unctione.

401 Multas inter unctioens, quas Ecclesia frequentat, quae extrema dicitur, a Lutheranis, Calvinistis, et aliis sectariis e Sacramentorum alvo expungitur.

402 Ecclesia tamen Catholica tenet, ac semper tenuit, Extremam Unctionem esse unum ex septem novae legis Sacramentis a Christo Domino institutum, et a Iacobo promulgatum.

403 Variis nominibus insignitur tam apud La-

tinos, quam apud Graecos, et definiri valet: *Sacermentum unctionis*, cet.

404 Remota Extremae-Vnctionis materia est oleum olivarum ab Episcopo benedictum; proxima vero sensum unctionis.

405 Forma demum est sollemnis illa precatio, quam Sacerdos ungendo profert, dicens: *Per istam sanctam unctionem*, cet.

406 Effectus primarius, et principalis huius Sacramenti est augmentum gratiae habitualis connotantis specialia auxilia contra peccatorum reliquias.

407 Secundarius vero Extremae-Vnctionis effectus est sanitas corporalis, non absolute, sed conditionate, si nempe animae expeditat.

408 Ministri huius Sacramenti legitimi sunt sacerdotes Presbyteri, per quos non intelligimus aestate seniores, ut perperam autemant haeretici, sed Sacerdotio revera initatos.

409 Extrema-Vnctio non debet conferri nisi infirmis, itisque periculose decumbentibus et baptizatis.

410 Tandem neque pueris ante usum rationis decadentibus ex hac vita, neque perpetuo amentibus conferriri debet hoc Sacramentum.

De Sacramento Ordinis.

411 Etsi ordinis nomen latissimae sit significationis, recte tamen certis Ecclesiasticis gradibus est attributum, quibus disposita consistit Ecclesiastica Hierarchia.

412 Translato autem nomine effectus ad causam, *Ordo dicitur ipsa actio*, qua conseruntur isti

diversi gradus Ordinis Clericalis, et definitur: *Sacerdotalium quoddam cet.*

413 Ordo seu ordinatio, qua in Ecclesia inaugurarunt sacri Ministri, est verum ac proprie dictum novae legis Sacramentum.

414 Dari in Ecclesia septem Ordines ad sacra ministeria ob iusta probabimus ex Tridentino, et alii Concilii.

415 Ex iis tres sunt sacri, seu maiores, et quatuor non sacri, seu minores, qui omnes sunt Sacramenta.

416 Materia, et forma essentialis Presbyteratus apud Latinos est, calix cum vino, et patenae cum pane traditio facta his verbis: *Accipe potestatem cet.*, et impositio manuum his aliis: *Accipe Spiculum Sanctum cet.*

417 Apud Graecos vero materia, et forma Presbyteratus est sola manuum impositio, cum his verbis *Divina gratia cet.*

418 Probabilius est, Diaconatus, sicut Presbyteratus, in Ecclesia Latina duplicem esse materiam et formam, scilicet impositionem manuum Episcopi, et traditionem libri Evangeliorum, cum suis respective verbis.

419 De materia, forma, et officiis Subdiaconatus, et minorum Ordinum rogatus verba faciam in certamine.

420 Solus Episcopus est Minister ordinarius Sacramenti Ordinis, ut ex Scriptura, et constanti Traditione evincemus.

421 Simplex autem Sacerdos ex commissione Summi Pontificis potest esse Minister extraordinarius Tonsurae, et quattuor minorum Ordinum.

422 Ordinationes factae ab Episcopis intrusis, haereticis, schismaticis, excommunicatis, degradatis,

(50)

tis, aut simoniaci validae sunt, modo aliunde adhibeantur necessaria necessitate Sacra menti.

423 Ordinationes Anglicae factae secundum rituale Eduardi VI. sunt absolute nullae, et invalidae.

424 Subiectum capax huius Sacramenti est homo baptizatus, non mulier, aut non baptizatus.

425 In Ecclesia Occidentali omnes Clerici maiorum Ordinum ab Episcopo ad Subdiaconum inclusive tenent servate continentiam perpetuam.

426 Vigilta ista lex continetiae ab Ecclesiae incububilis, saltem quoad Sacerdotes, et Diaconi, ut libenter probabimus.

427 Continentia annexa est Ordini sacro, non iure naturali, aut divino, sed ecclesiastico tantum.

428 Rationabiliter, atque convenienter Ecclesia annexit Ordini sacro continentiam, quidquid Novatores obgignant.

De Sacramento Matrimonii.

429 Ultimo inter Sacra menta venit Matrimonium, quod secundum varias considerationes varia sortitur nomina, ut consideranti patebit.

430 Matrimonium et est contractus civilis in officium naturae, quam propagat et conservat, et Sacramentum novae legis gratiam coniugibus conferens ad proles christiane educandas, et Matrimonii onera sustinenda.

431 Ut est in officium naturae definitur a Magistro Sententiarum: *Viri mulierisque coniunctio certa*.

432 In Matrimonio plura concurrunt, scilicet contrahentium consensus, corporum traditio, vinculum ex iis resultans, jus ad copulam, et ipsa met copula.

Ex

(51)

433 Ex iis Matrimonium in facto esse constitutum essentialiter in solo vinculo formaliter, seu nexu indissolubili, resultante ex mutuo contrahentium consensu.

434 Matrimonium inter absentes contractum, sive per procuratores, sive per litteras, sive per nuntios, est proprie dictam Sacramentum.

435 Ministri huius Sacramenti sunt ipsi met contrahentes, non Parochi illos benedicens.

436 Materia remota Matrimonii sunt contrahentium corpora, seu mutuum dominium in corpora in ordine ad usum coniugalem.

437 Materia vero proxima sunt contrahentium verba, prout exprimunt traditionem mutuam corporum; forma denique eadem verba, prout significant acceptationem traditionis.

438 Matrimonium sine parentum consensu contractum non est irritum iure naturali, nec divino positivo.

439 Matrimonium filiorum familias sine consensu parentum contractum non est iure humano invalidum.

440 Quamvis Matrimonia, inconsultis parentibus, aut etiam rationabiliter invitis, sint rata et valida, peccant tamen plerumque filii familias, qui sic contrahunt.

441 Convenienter assignantur tria Matrimonii bona, quibus tamquam per sua intrinseca et essentialia honestatur.

442 Polygamia non repugnat finibus primariis Matrimonii, sed secundariis; consequenter non est contra ius primarium naturae, sed contra secundarium tantum.

443 Post diluvium polygamia licita fuit ex dispensatione divina, ut ab exemplis veterum Patriarcharum demonstrabo.

G 2

Ec-

(52)

444 Ecclesia potest statuere Impedimenta dirimenti Matrimonium.

445 Ecclesia potest dispensare in impedimentis dirimenti Matrimonium.

446 Matrimonia clandestina semper fuerunt ab Ecclesia prohibita, adeoque semper illicita, ac executa inter Catholicos.

447 Matrimonia clandestina ante Tridentinum fuerunt valida; post Tridentinum vero nec validata sunt, nec licita.

DE PROLEGOMENIS SACRAE SCRIPTVRAE.

448 Scriptura Sacra nihil est aliud, quam verbum Dei litteris a viris Spiritu Sancto adhuc exaratum.

449 Vnde principalis Scripturarum Auctor solus est Deus, qui hominibus instrumentalibus ipsorum Auctoribus, illas in animum indidit, ac eos divino lumine, ne errarent, adfulsit.

450 Dividitur Scriptura Sacra in vetus, et novum Testamentum; utrumque totum est de Christo, quem vetus pollicebatur futurum, novum advenisse affirmat.

451 Iuxta Canonem Iudeorum libri veteris Testamenti erant olim viginti duo, modo vero iuxta Christianorum Canonem sunt quadraginta quinque, novique Testamenti viginti septem, quos omnines sigillatum referam.

452 Praefati libri iterum in Proto-Canonicos, et Deutero-Canonicos dividuntur; utriusque minime suppositi, sed omnino veri.

Vc-

(53)

453 Veteris, novique Testimenti Scripturae sunt quoad partes substantiales omnino integrae.

454 Quapropter divina et infallibili gaudent auctoritate.

455 Merito igitur Tridentina Synodus, resumma ac diligenter explorata atque discussa, novissimum illum contextit canonom, quem universi Catholicici venerantur.

456 Libri veteris Testimenti Hebraica lingua exarati sunt, exceptis Daniele, Tobia, et Iudith, qui Chaldaice, et Machabaeorum secundo, qui Graece fuerint conscripti.

457 Omnes libri novi Testimenti (excepto uno Matthaei Evangelio, et forte Epistola Pauli ad Hebreos, quae Siriacae, et Hebraice) Graece sunt editi.

458 Sed labente tempore in omnes fere linguas Biblia translati fuerunt.

459 Versiones Latinas innumerae fuerunt teste Hieronymo; quapropter opportunum duxit Tridentinum Vulgatam nostram versionem authenticam declarare.

460 Scripturarum sensus multiplex est, de quo in palaestra verba faciam.

461 Germanum Scripturarum sensum, ubi subobscurae adparent, tradere, non spiritui privato hesternorum haereticorum, sed soli Ecclesiae concreditum est.

De Operc sex Dierum.

462 Deus O. M. non ab aeterno, sed in tempore mundum de nihilo condidit.

463 Qua sola thesi pesundimus Gnosticos, Manichaeos, Seleucianos, Hermianos, cum aliis antiquis Philosophis.

Quo

(§4)

464 Quo vero anni tempore mundus fuerit conditus, cum Scriptura de hoc sileat, non nisi Traditione, et quibusdam congruentius determinari valet.

465 Nobis magis arridet opinio illorum, qui probabilius putant mundum fuisse conditum verno tempore, seu mense Martio.

466 Iam circa dierum creationis mundi intelligentiam, diversas sequuntur sunt opiniones Magni illi duo Ecclesiae Doctores Aug. et Thom. quam in circo aperire non renuant.

467 Verum enim vero, quod iudicium nostrum spectat, Augustini sententiam subtiliorem quidem esse affirmamus cum D. Thoma, aliorum vero Patrum planiorem esse, et verbis litterae magis conformem, cum eodem Angelico Mag. sentimus.

468 Prima die fecit Deus coelum, et terram, ut narrat Moyses, id est coelestes orbes universos, infinitumque hunc globum aquis involutum, cum duobus aliis elementis.

469 Terra autem erat inanis, et vacua, id est, omni cultu, et ornatu destituta; et Spiritus Domini ferebatur super aquas, hoc est, Spiritus Sanctus aquis incubabat, eisque vim prolificam conferebat.

470 Secunda die fecit Deus firmamentum, seu totum illud spatium, quod a terra extenditur usquequo acies oculorum pertingere potest, comprehendens aeternum, et omnes orbes coelestes, cum coelo sydereo.

471 Tertia die congregavit Deus aquas inferiores in unum locum, quod triplici modo fieri potuit, ut roganti aperiam.

472 Terram quoque germinare fecit herbas, et plantas, et omne virgultum agri, tum marmo-

ra,

(§5)

ra, et metalla in visceribus terrae latenta.

473 Quarta die Solem, Lunam, ac reliqua sydera condidit Deus quoad perfectionem, et complementum, esseque iussit in signa, et tempora, dies, et annos.

474 Quinta die piscium, et volucrum genera ex aqua producta sunt, et foecunditate donata.

475 Sexta vero omnes omnino animalium terrestrium species perfectas condidit, quae scilicet naturaliter produci possunt ex commixtione maris, et foeminae clusdem speciei.

476 Demum Omnipotens Artifex hominem planusavit, ut narrat Moyses, ad imaginem, et similitudinem suam; estque homo ratione naturas intellegit, et liceat imperfecta.

477 Nec solum quantum ad naturam Divinam est in homine Dei imago, sed etiam quantum ad Triunitatem Personarum, ut roganti patefaciam.

Ex Novo Testamento.

478 Beata Maria Virgo concepit, Virgo peperit, et Virgo in sempiternum permanxit, quidquid effulgent eius Virginitatis hostes infensissimi Iovianus, Helvidius, aliquie.

479 Nihilominus, Beatam Mariam inter et Iosephum virum sanctissimum verum extitisse Matronum, pro comperito habemus.

480 In plenitudine temporum Christus Dominus nasci voluit, et ita oportuisse, rationes D. Thom. comprobant.

481 Privatum vitam egit donec a Ioanne Baptista in Iordanem baptizatus est, ubi Sacramentum Baptismi instituit.

Sed

482 Sed ut Eucharistiae Sacramenti altitudo magis commendaretur , et profundius cordibus , et memoriae Apostolorum infigeretur , convenientius fuit ut Christus Dominus in ultimo suo discessu illud institueret.

483 Institutum itaque fuit in ultima coena , pridie quam pateretur.

484 Vetus gravis est controversia Graecos inter et Latinos , qua die Christus Dominus ultimam coenam celebravit . Communis Latinorum sententia est , ipsum ultimam coenam celebrasse die seu Luna 14. mensis Nisan , sub secundis vesperris .

485 Vtrum unam , vel plures coenas Christus Dominus peregerit pridie mortis suae , aliquo huic spectantia in athenaco .

486 Innumeræ ludibria et opprobria perpessus . Christus in Crucem actus animam effavit , et sepulchro reconditus una die , et duabus noctibus permanxit .

487 In his omnibus Humanitatis Christi humilationibus semper coruscasse Divinitatis fulgorem , abs dubio compertum est .

488 Quapropter convenientissimum imo , et necessarium fuit , Christum Dominum propria virtute resurgere , et de tot tantisque hostibus victoria reportata , ac maximo Redemptiois nostrae opere absoluto , in Coelum tandem ascendere .

Imprimatur.

Vincentius Blasco Can. *Vt. Valladares a Sotomayor,*
Univer. Val. Rector. Cens. Reg.